

از ویندهوک تا غزه: تداوم همدستی آلمان و وعده شکسته «هرگز دوباره»

رابطه آلمان با نسل‌کشی نه تنها تاریخی است؛ بلکه وجودی است. هویت مدرن این ملت بر پایه یادآوری، توبه و وعده «Nie wieder» — «هرگز دوباره» — ساخته شده است. با این حال، در قرن بیست و یکم، در حالی که اسرائیل جنگ ویرانگری علیه غزه به راه انداخته که تعداد فزاینده‌ای از دولت‌ها، نهادها و حقوق‌دانان آن را به عنوان نسل‌کشی به رسمیت می‌شناسند، آلمان بار دیگر خود را درگیر جنایات می‌بیند — این بار، به عنوان تسهیل‌کننده.

طنز ماجرا خیره‌کننده است: کشوری که پیشگیری از نسل‌کشی را پایه اخلاقی خود قرار داد، اکنون کمپینی را مسلح و محافظت می‌کند که دقیقاً همین اتهام را بر دوش دارد. تراژدی آلمان نه تنها در تکرار تاریخ، بلکه در سوءتفسیر معنای «هرگز دوباره» نهفته است. آنچه به عنوان تعهدی جهانی برای جلوگیری از نابودی جمعی آغاز شد، به یک فرمان محدود تبدیل شده: هرگز دوباره به یهودیان آسیب نرسانید — حتی اگر این به معنای نادیده گرفتن یا تسهیل آسیب به دیگران باشد.

منشأ استعماری مدرنیته نسل‌کش

مسیر آلمان به سوی عصر مدرن با خشونت استعماری هموار شد. بین سال‌های ۱۹۰۴ تا ۱۹۰۸، در دوران حکومتش در جنوب غربی آفریقا (نامیبیا امروزی)، نیروهای آلمانی تحت فرماندهی ژنرال لوتار فون تروتا ده‌ها هزار نفر از مردم هررو و ناما را پس از شورش علیه استثمار استعماری نابود کردند. بازماندگان به صحرا رانده شدند تا بمیرند یا در اردوگاه‌های تمرکز مانند جزیره شاربک زندانی شدند، جایی که با گرسنگی، کار اجباری و آزمایش‌های پزشکی روبرو بودند.

تاریخ‌دانان این را اولین نسل‌کشی قرن بیستم می‌دانند، و پیوستگی‌های آن با هولوکاست غیرقابل انکار است. شبه‌علم نژادی، کشتار بوروکراتیک و اردوگاه‌های تمرکز همگی در نامیبیا بیان اولیه یافتند. یوگن فیشر، که «مطالعات نژادی» بر مجموعه‌های هررو و ناما کشته‌شده انجام داد، بعدها به یک اوژنیست برجسته تحت نازی‌ها تبدیل شد و نظریه‌هایی را که در نبرد من نقل شده بودند، آموزش داد.

نسل‌کشی هررو-ناما یک انحراف نبود، بلکه یک الگو بود — تمرین استعماری مدرنیته نابودکننده. منطق سلسله‌مراتب نژادی، که زمانی به خارج صادر شد، در نهایت به اروپا بازگشت، صنعتی و مکانیزه‌شده به عنوان هولوکاست.

هولوکاست و میراث مسئولیت

پس از ۱۹۴۵، آلمان یک تسویه حساب عمیق انجام داد. هولوکاست به ترومای مرکزی تمدن مدرن تبدیل شد، و **Vergangenheitsbewältigung** آلمانی — مبارزه‌اش برای مواجهه با گذشته — تولد دوباره سیاسی و اخلاقی‌اش را تعریف کرد. جمهوری فدرال جدید خود را بر پایه قانون اساسی بنا کرد که کرامت انسانی را تثبیت کرد و وظیفه صریحی برای جلوگیری از تکرار خشونت نسل‌کش اتخاذ کرد.

با این حال، با گذشت زمان، جهان‌شمولی این درس محدود شد. تکینگی هولوکاست، به جای الهام‌بخشی همبستگی با همه قربانیان آزار و اذیت، به یک اصل تعهد انحصاری نسبت به یهودیان و اسرائیل تبدیل شد. دولت‌های آلمانی پیاپی امنیت اسرائیل را به عنوان **Staatsräson** — دلیل دولت — تثبیت کردند و توبه اخلاقی را به اتحاد استراتژیک تبدیل کردند.

این تکامل «هرگز دوباره» را از یک ممنوعیت جهانی به یک **نوروز ملی** تبدیل کرد، جایی که گناه تاریخی نسبت به یهودیان همدلی با دیگران — به ویژه فلسطینی‌ها — را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. واکنش اخلاقی دفاعی شد به جای تأمل‌برانگیز، نمایشی به جای اصولی.

غزه و وارونگی «هرگز دوباره»

کمپین نظامی اسرائیل در غزه، که در اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شد، ده‌ها هزار غیرنظامی را کشته و یک فاجعه انسانی ایجاد کرده است. دولت‌هایی مانند آفریقای جنوبی، برزیل، ترکیه و بولیوی، همراه با کمیسیون تحقیق خود سازمان ملل، اقدامات اسرائیل را به عنوان نسل‌کشی طبق حقوق بین‌الملل برچسب زده‌اند.

آلمان، با این حال، یکی از مدافعان سرسخت اسرائیل باقی مانده است. همچنان صادرات تسلیحات را تأیید می‌کند، پوشش دیپلماتیک فراهم می‌کند و مخالفت داخلی را سرکوب می‌کند. در سال ۲۰۲۵، صدراعظم فردریش مرتز تعلیق محدود تحویل تسلیحاتی را که ممکن است در غزه استفاده شود، اعلام کرد، اما تنها پس از انتقاد جهانی مداوم و اعتراضات داخلی. در همین حال، آلمان تظاهرات طرفدار فلسطین را سرکوب کرده، هنرمندان و دانشگاهیان را سانسور کرده و دفاع از حقوق فلسطینی‌ها را با یهودستیزی یکی دانسته است.

در واقع، آلمان عهد تاریخی خود را دوباره تفسیر کرده است. «هرگز دوباره» دیگر به معنای «هرگز دوباره برای هیچ ملتی» نیست — به معنای «هرگز دوباره با یهودیان مقابله نکنید» است. نتیجه وارونگی اخلاقی است: ملتی که زمانی قول داد نسل‌کشی را جلوگیری کند، اکنون همدستی در آن را توجیه می‌کند.

استعاره «قلدر حیاط مدرسه»: روان‌شناسی اخلاقی اجتناب

موضع آلمان شبیه روان‌شناسی یک قلدر حیاط مدرسه است که پس از تحقیر در یک مبارزه، قسم می‌خورد دیگر آن حریف را به چالش نکشد — نه از بیداری اخلاقی، بلکه از ترس. به جای رد کامل خشونت، قلدر به سادگی پرخاشگری را به سمت کسانی که ضعیف‌تر به نظر می‌رسند هدایت می‌کند.

در این استعاره، اسرائیل مبارز دست‌نیافتنی است، برای همیشه فراتر از انتقاد؛ فلسطینی‌ها و حامیان‌شان به اهداف جدید قابل قبول تبدیل می‌شوند. آلمان، که از گذشته‌اش تروما دیده، تأمل را با اجتناب جایگزین کرده است. گناه تاریخی‌اش به ترسوی اخلاقی تبدیل شده: در برابر قدرتی که در هاله اخلاقی قربانیان سابق خود پیچیده شده، ایستادگی نخواهد کرد.

طنز تلخ است. در تلاش برای اینکه هرگز دوباره مرتکب یک نسل‌کشی نباشد، آلمان خطر همدستی در دیگری را به جان می‌خورد.

مداخله تنها آلمان: از گناه به سرپرستی

پیش از آنکه خود را به عنوان متهم در نیکاراگوئه علیه آلمان بیابد، برلین قبلاً خود را در سمت مخالف تاریخ در آفریقای جنوبی علیه اسرائیل قرار داده بود. در ژانویه ۲۰۲۴، آلمان تنها کشوری در جهان شد که به طور رسمی در دادگاه بین‌المللی دادگستری به نفع اسرائیل مداخله کرد و به تعهدات خود تحت کنوانسیون نسل‌کشی استناد کرد — نه برای جلوگیری از نسل‌کشی، بلکه برای دفاع از کشوری که متهم به ارتکاب آن است.

نمادگرایی تند بود. در حالی که بیشتر جنوب جهانی پشت پرونده آفریقای جنوبی جمع شد، آلمان منزوی میان قدرت‌های جهانی ایستاد و «هرگز دوباره» را به عنوان توجیه انکار به کار برد. حتی ایالات متحده و بریتانیا — نزدیک‌ترین متحدان سیاسی اسرائیل — از حضور در دادگاه خودداری کردند.

در آن لحظه، آلمان خود را از ملتی پسا-نسل‌کش در جستجوی رستگاری به نگهبان مصونیت برای جنایات دیگری تبدیل کرد. این ژست کمتر درباره قانون بود تا درباره هویت: عملی از پروجکسیون اخلاقی که در آن گناه هولوکاست سپر قدرت اسرائیلی شد.

تسویه حساب حقوقی: نیکاراگوئه علیه آلمان

در مارس ۲۰۲۴، نیکاراگوئه پرونده‌ای در دادگاه بین‌المللی دادگستری (ICJ) ثبت کرد و آلمان را به نقض کنوانسیون نسل‌کشی از طریق تأمین تسلیحات و حمایت سیاسی از اسرائیل در میان جنگ غزه متهم کرد. اگرچه ICJ در آوریل ۲۰۲۴ از صدور اقدامات اضطراری خودداری کرد، پرونده را رد نکرد و در اساس ادامه دارد.

این روند از نظر تاریخی بی‌سابقه است: کشوری از جنوب جهانی کنوانسیون نسل‌کشی را نه تنها علیه مرتکب مستقیم، بلکه علیه متحد قدرتمندی که متهم به همدستی است، به کار می‌گیرد. این آزمایش می‌کند که آیا وظیفه جلوگیری از نسل‌کشی به طور برابر برای کسانی که آن را تسهیل می‌کنند اعمال می‌شود.

دفاع آلمان بر پایه تشریفات حقوقی است — اصرار دارد که صادرات تسلیحاتش قانونی است و قصد نابودی یک ملت را ندارد. اما سؤالی که دادگاه باید با آن روبرو شود، اخلاقی به اندازه حقوقی است: آیا کشوری می‌تواند خاطره نسل‌کشی را احضار کند در حالی که به طور مادی یکی در جریان را حمایت می‌کند؟

تداوم‌های همدستی

در طول زمان، همدستی آلمان الگویی را دنبال کرده است.

- در نامیبیا، نابودی را به عنوان حفظ نظم توجیه کرد.
- در هولوکاست، کشتار را به عنوان دفاع از پاکی نژادی بوروکراتیک کرد.
- در غزه، نابودی دیگری را به عنوان دفاع از کفاره تاریخی مشروعیت می‌بخشد.

در هر مورد، توجیه اخلاقی خشونت ساختاری را پنهان می‌کند. در هر مورد، «امنیت» و «وظیفه» برای معذور داشتن ویرانی انسانی احضار می‌شوند.

همان‌طور که نظریه‌پرداز پسااستعماری آچیل مېمبه اشاره می‌کند، **خاطره اروپا از خشونت خود اغلب به توجیه خشونت جدید تبدیل می‌شود.** واژگان اخلاقی آلمان — نسل‌کشی، یادآوری، مسئولیت — به درون چرخانده می‌شود و به رستگاری

بازگرداندن «هرگز دوباره» جهانی

برای بازپس‌گیری معنای خود، «هرگز دوباره» باید به جهان‌شمولی‌اش بازگردانده شود. بازماندگان هولوکاست مانند **پریمو لوی** و **هانا آرنت** هرگز قصد نداشتند یادآوری رنج یک گروه را بر دیگری تقدیس کند. برای آنها، آشویتس نه تنها بنای یادبود قربانی یهودی، بلکه هشدار دربارۀ شکنندگی کرامت انسانی بود.

همان‌طور که لوی نوشت: «اتفاق افتاد، بنابراین می‌تواند دوباره اتفاق بیفتد.» الزام اخلاقی اطمینان از عدم وقوع آن بود — برای هیچ‌کس.

مسیر آلمان به جلو در درک این است که توبه وفاداری به یک دولت نیست، بلکه وفاداری به یک اصل است. حمایت از عدالت برای فلسطینی‌ها خاطره رنج یهودی را خیانت نمی‌کند؛ آن را گرامی می‌دارد. درس واقعی «هرگز دوباره» این است که نسل‌کشی، یک بار در هر جایی تحمل شود، بشریت را در همه جا تهدید می‌کند.

نتیجه‌گیری

مواجهه آلمان با نسل‌کشی هنوز تمام نشده است. از بیابان‌های نامیبیا تا اردوگاه‌های تمرکز اروپا، و اکنون تا ویرانه‌های غزه، همان سؤال اخلاقی پابرجاست: آیا آلمان از تاریخ خود درس خواهد گرفت، یا آن را به اشکال جدید تکرار خواهد کرد؟

سوءتفسیر آن از «هرگز دوباره» — به عنوان سوگند وفاداری به جای ممنوعیت جهانی — یادآوری را به همدستی تبدیل کرده است. برای نقل قول از استعاره حیاط مدرسه: درس نه «هرگز دوباره با آن حریف نجات»، بلکه «هرگز دوباره قلدر نباش» است.

برای هفتاد و پنج سال، آلمان غرامت به اسرائیل برای جنایات هولوکاست پرداخت کرده — عملی از جبران اخلاقی و مادی که به دنبال قابل تحمل کردن تاریخ بود. با این حال، اگر دادگاه بین‌المللی دادگستری در نهایت بیابد که حمایت آلمان از اسرائیل نسل‌کشی در غزه را تسهیل کرد، طنز ویرانگر خواهد بود: کشوری که زمانی غرامت برای نسل‌کشی علیه یهودیان پرداخت، ممکن است خود را مجبور به پرداخت غرامت برای نسل‌کشی علیه فلسطینی‌ها بیابد.

در آن صورت، کفاره آلمان دایره کامل را خواهد بست — اثباتی که تاریخ، وقتی واقعاً مواجه نشود، راهی برای مطالبه پرداخت دوباره و دوباره دارد. تنها با بازگرداندن «هرگز دوباره» به معنای جهانی‌اش — هرگز دوباره برای هیچ‌کس — آلمان می‌تواند بالاخره این چرخه را بشکند و وعده‌اش به بشریت را رستگار کند.

منابع

دادگاه بین‌المللی دادگستری (ICJ)

- کاربرد کنوانسیون پیشگیری و مجازات جرم نسل‌کشی (آفریقای جنوبی علیه اسرائیل)، دستور اقدامات موقت، ۲۶ ژانویه ۲۰۲۴.
- اعلامیه مداخله جمهوری فدرال آلمان (آفریقای جنوبی علیه اسرائیل)، ثبت‌شده در ۱۲ ژانویه ۲۰۲۴.

- پرونده مربوط به نقض‌های ادعایی کنوانسیون نسل‌کشی در نوار غزه (نیکاراگوئه علیه آلمان)، درخواست ثبت‌شده در ۱ مارس ۲۰۲۴؛ دستور اقدامات موقت، ۳۰ آوریل ۲۰۲۴.
- اطلاعیه‌های مطبوعاتی ICJ شماره‌های ۲۰۲۴/۱۳، ۲۰۲۴/۱۷ و ۲۰۲۴/۲۵.

سازمان ملل و سازمان‌های بین‌المللی

- کمیسیون بین‌المللی مستقل تحقیق سازمان ملل در مورد سرزمین‌های فلسطینی اشغالی، گزارش درباره وضعیت در غزه، ۱۶ سپتامبر ۲۰۲۵.
- کمیته ویژه سازمان ملل در مورد اقدامات اسرائیلی، گزارش ۱۴، A/79/450 نوامبر ۲۰۲۴.
- سازمان همکاری اسلامی (OIC)، بیانیه نهایی، ۶ دسامبر ۲۰۲۳.
- شورای همکاری خلیج (GCC)، اعلامیه اجلاس، ۱ دسامبر ۲۰۲۴.
- مجمع عمومی سازمان ملل، سند کلمه به کلمه، بیانیه رئیس‌جمهور گوستاوو پترو (کلمبیا)، ۲۳ سپتامبر ۲۰۲۵.

دولت‌ها و حکومت‌ها

- جمهوری آفریقای جنوبی، درخواست آغاز روند، ICJ، ۲۹ دسامبر ۲۰۲۳.
- جمهوری ترکیه، اعلامیه مداخله در آفریقای جنوبی علیه اسرائیل، ۷ اوت ۲۰۲۴.
- جمهوری نیکاراگوئه، درخواست آغاز روند (نیکاراگوئه علیه آلمان)، ICJ، ۱ مارس ۲۰۲۴.
- بیانیه‌های دولت‌های برزیل، کلمبیا، عربستان سعودی، مالزی، اندونزی و بولیوی (۲۰۲۳-۲۰۲۵).

سازمان‌های حقوق بشر و حقوقی

- عفو بین‌الملل، اسرائیل/سرزمین‌های اشغالی فلسطین: گرسنگی به عنوان سلاح جنگ در غزه، گزارش‌ها و اطلاعیه‌های مطبوعاتی، ژانویه-سپتامبر ۲۰۲۵.
- دیده‌بان حقوق بشر، «پاک‌شده: اعمال نسل‌کشی اسرائیل در غزه»، ۱۹ دسامبر ۲۰۲۴.
- مرکز اروپایی حقوق اساسی و حقوق بشر (ECCHR)، نظر حقوقی: همدستی آلمان در نسل‌کشی غزه، ۱۰ دسامبر ۲۰۲۴.
- فدراسیون بین‌المللی حقوق بشر (FIDH)، بیانیه درباره نسل‌کشی غزه، ۲۰۲۵.
- انجمن بین‌المللی پژوهشگران نسل‌کشی (IAGS)، قطعنامه، ۳۱ اوت ۲۰۲۵.
- بتسلم، نسل‌کشی ما: جنگ اسرائیل علیه غزه ۲۰۲۳-۲۰۲۵، ۲۰۲۵.
- پزشکان برای حقوق بشر - اسرائیل (PHRI)، سلامت و نسل‌کشی در غزه، ۲۰۲۵.
- الحق، ثبت اعمال نسل‌کشی در غزه، ۲۰۲۴-۲۰۲۵.
- نظارت حقوق بشر اروپا-مدیترانه، اطلاعیه‌های مطبوعاتی و گزارش‌های وضعیت، ۲۰۲۴-۲۰۲۵.
- مدیکو اینترنشنال، مصاحبه‌ها و ویژگی‌های حمایتی درباره غزه، ۲۰۲۵.

آثار علمی و تحلیلی

- آپیل مېمبه، نقد عقل سیاه (۲۰۱۷) و نکرئوپولیتیک (۲۰۱۹).
- هانا آرنه، ریشه‌های توتالیتاریسم (۱۹۵۱).

- پریمو لوی، غرق‌شدگان و نجات‌یافتگان (۱۹۸۶).
- یورگن زیمرر و یواخیم زلر (ویراستاران)، نسل‌کشی در جنوب غربی آفریقای آلمانی: جنگ استعماری ۱۹۰۴-۱۹۰۸ و پیامدهای آن (۲۰۰۸).
- ایزابل هال، نابودی مطلق: فرهنگ نظامی و اعمال جنگ در آلمان امپراتوری (۲۰۰۵).

پوشش رسانه‌ای

- گاردین، «ICJ درخواست دستور به آلمان برای توقف فروش تسلیحات به اسرائیل را رد کرد»، ۳۰ آوریل ۲۰۲۴.
- رویترز، «دادگاه جهانی اقدامات اضطراری درباره صادرات تسلیحات آلمانی به اسرائیل را رد کرد»، ۳۰ آوریل ۲۰۲۴.
- فایننشال تایمز، «مرتز آلمان: اقدامات اسرائیل در غزه دیگر قابل توجیه نیست»، ۳ مه ۲۰۲۵.
- لوموند، «صدراعظم آلمانی مرتز مجبور به توجیه تعلیق تحویل تسلیحات به اسرائیل شد»، ۱۲ اوت ۲۰۲۵.
- تایم مگزین، «آلمان فروش تسلیحات مرتبط با غزه به اسرائیل را تعلیق کرد در حالی که طرح اشغال واکنش جهانی ایجاد کرد»، اوت ۲۰۲۵.
- الجزیره، «نامیبیا، غزه و ریاکاری آلمان درباره نسل‌کشی»، ۲۰ فوریه ۲۰۲۴.
- خبرگزاری آسوشیتدپرس، «آلمان صادرات نظامی به اسرائیل برای استفاده در غزه را متوقف کرد»، اوت ۲۰۲۵.
- دویچه وله، «آلمان به طور رسمی در ICJ برای حمایت از اسرائیل مداخله کرد»، ژانویه ۲۰۲۴.
- واشنگتن پست، «آلمان تنها کشوری است که به اسرائیل در دادگاه جهانی پیوست»، ژانویه ۲۰۲۴.